

Motion till riksdagen 2013/14:So14

av Eva Olofsson m.fl. (V)
med anledning av skr. 2013/14:91

Åtgärder för att stärka barnets rättigheter och uppväxtvillkor i Sverige

1 Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen omgående bör lägga fram ett förslag till en handlingsplan mot barnfattigdom.

2 Barns rättigheter och uppväxtvillkor

Regeringen redovisar i skrivelse 2013/14:91 sin politik rörande barns rättigheter 2010–2013 och presenterar en översiktlig genomgång av barn och ungas levnadsvillkor. Vänsterpartiet anser att för att stärka barns rättigheter bör barnkonventionen inkorporeras i svensk lagstiftning så skyndsamt som möjligt och det föreslår vi i vår motion Barnkonventionen (2013/14:So205). Vi vill bara påpeka att det finns en majoritet i riksdagen för detta förslag och vi finner det märkligt att regeringen har valt att förhålla det genom att tillsätta en utredning, som ska titta på för- och nackdelar med att göra barnkonventionen till svensk lag.

Vad gäller skrivelsen i övrigt så omfattar den ett stort antal frågor och berör flera olika politikområden. Vi har presenterat vår politik för barn i en rad olika motioner från den allmänna motionstiden och väljer därför att inte upprepa oss, med ett undantag. Regeringens analys av barnfattigdomen är så verklighetsfrånvärd att det är nödvändigt att bemöta den med en alternativ politik, som bygger på en mer realistisk samhällsanalys.

Fel! Okänt namn

3 Klassklyftor orsakar barnfattigdom

Det framgår mycket klart av skrivelsen att barnfattigdomen har ökat sedan den moderatledda regeringen tillträdde. Sedan 2006 har antalet barn i fattiga hushåll blivit 25 procent fler enligt de siffror som redovisas. Regeringens egen förklaring till ökningen är att det är "en naturlig följd av den ökade inkomstspridningen".

Fattigdom är och har aldrig varit något naturligt utan är en direkt effekt av maktförhållandena och resursfördelningen i samhället. Det gäller i synnerhet barn, som inte har någon möjlighet att själva påverka sin socioekonomiska position. Den "ökade inkomstspridningen", som regeringen hänvisar till, är en avsedd konsekvens av politiska beslut. Regeringen har genomfört en mycket medveten fördelningspolitik, som har ökat inkomstklyftorna. Det innebär att klassklyftorna blir större och att barnfattigdomen ökar. Syftningsfelet i en av skrivelsens rubriker är mycket talande: "De flesta barn har det bra, men arbetet fortsätter."

De senaste årens nedmontering av de gemensamt finansierade trygghetssystemen som a-kassa och sjukförsäkring har drastiskt försämrat den ekonomiska situationen för många vuxna. Detta drabbar barnen. Föräldrarnas ekonomiska utsatthet blir barnens krassa uppväxtvillkor. Föräldrarnas ekonomiska standard påverkar på ett mycket påtagligt sätt barnens villkor och livsmöjligheter. Att leva i fattigdom har en mängd negativa konsekvenser för barn. Det är väl belagt att en fattig barndom ökar risken för social utsatthet senare i livet. Det finns ett samband mellan föräldrars inkomster och barns inkomster som vuxna. Sannolikheten att hamna i de lägre inkomstskikten ökar ju lägre inkomster föräldrarna hade under uppväxten. Forskning visar att barn i bostadsområden med låg inkomstnivå löper tre gånger så hög risk att utsättas för våld i hemmet än genomsnittet och löper dubbelt så stor risk att bli utsatta för mobbning. Studier har även tydligt visat på samband mellan fattigdom och t.ex. utbildningsresultat, etablering på arbetsmarknaden samt hälsa och trygghet i det egna bostadsområdet.

Ansökningarna till hjälporganisationen Majblomman ger en tydlig bild av fattiga barns villkor i dagens Sverige. Brevens vittnar om tonåringar som aldrig ägt en egen cykel, om barn som inte kan delta i fotbollsträningen och om barn som aldrig får gå på bio med kompisarna. Många gånger tvingas ekonomiskt utsatta familjer att göra omöjliga prioriteringar som att välja mellan att betala elräkningen eller att ha råd med vinterkläder. Stadsmissionen vittnar om att barnfamiljerna som tar emot hjälp i form av matkassar blir fler och fler. Att hjälporganisationer som Majblomman och Stadsmissionen finns är bra, men vi anser att barnfattigdomen först och främst ska bekämpas genom ökad ekonomisk jämlikhet och inte genom välgörenhet.

I dag lever en fjärdedel av alla barn i Sverige med en ensamstående förälder. Ändå är kärnfamiljen norm för såväl lagstiftning som de verksamheter barnen deltar i. Det leder till att de ekonomiska villkoren för barnfamiljer är ojämlika och orättvisa. Detta drabbar barnen, som inte kan delta i aktiviteter som barn vanligtvis förväntas delta i, t.ex. skolutflykter som kostar pengar. I

Fel! Okänt namn på

Sverige finns det i dag barn som inte kan äta sig mätta hemma och som inte får riktiga vinterkläder därför att föräldrarna inte har råd. Enligt statistik från Försäkringskassan levde 17 procent av alla barn 2012 i relativ fattigdom (dvs. i hushåll där den disponibla inkomsten per konsumtionsenhet är lägre än 60 procent av medianvärdet). Det är en ökning med nära 4 procentenheter sedan 2006. Störst risk att växa upp i en fattig familj löper barnen till ensamstående föräldrar. Att barnfattigdomen ökar är både upprörande och helt oacceptabelt.

Enligt Rädda Barnens rapport "Barns ekonomiska utsatthet" (Årsrapport 2013) var barnfattigdomen 2011 drygt tre gånger så hög bland barn med ensamstående föräldrar som bland barn med sammanboende föräldrar. Barn till ensamstående föräldrar med utländsk bakgrund är dubbelt utsatta. Enligt Rädda Barnen lever över hälften (54 procent) av barnen i den gruppen i fattigdom.

Lösningen på problemet med den ökande barnfattigdomen är dels generella satsningar på arbete åt alla, rätt till arbete på heltid, bättre arbetslöshetsförsäkring, sjukförsäkring, föräldraförsäkring och rätt till barnomsorg även på obekvämt arbetstid. Dels behövs specifika satsningar på ekonomiskt utsatta barnfamiljer, som höjt underhållsstöd, förbättrat bostadsbidrag och förbud mot avgifter i skolan.

Regeringen bör omgående lägga fram ett förslag till en handlingsplan mot barnfattigdom. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Följande förslag är några av de åtgärder som bör ingå i en sådan handlingsplan:

- ? en utredning som ser över samtliga bidrag som riktas till barnfamiljer samt föreslår ändringar som syftar till att förbättra situationen för ekonomiskt utsatta barnfamiljer
- ? förbättrad ekonomisk situation för ensamstående föräldrar, t.ex. genom höjt underhållsstöd
- ? bättre möjlighet till barnomsorg på obekvämt arbetstid
- ? höjd riksnorm för försörjningsstöd till barnfamiljer
- ? förbud mot avgifter i skolan
- ? kostnadsfri frukost i grundskolan
- ? utredning om kommunernas utbud av kostnadsfria sommaraktiviteter och om kommunerna ska vara skyldiga att bedriva fritidsgårdsverksamhet
- ? införande av maxtaxa i kulturskolan
- ? subventionerade glasögon till alla barn med synfel
- ? avgiftsfria läkemedel för barn
- ? stopp för vräkningar av barnfamiljer innan de har ett bra boende att flytta till.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 10 mars 2014

Eva Olofsson (V)

Bengt Berg (V)

Amineh Kakabaveh (V)

Lena Olsson (V)

Marianne Berg (V)

Lars Ohly (V)

Mia Sydow Mölleby (V)